

Aug. 1. de vera & falsa
penit. c. 16. & habetur
de penit. dist. 1. cap.
Quem penit. Confessarius
iudicis & medici
personam sustinet. Trid.
Synod. sess. 14. de Penit.
c. 6. can. 9. S. Basil.
in Reg. br. q. 229. &
Conc. Later. cap. 21. &
de penit. & remis. cap.
Omnis utriusque. Qualis
Confessarius deligendus.

Confessarius
de penit. dist. 1. cap.
Quem penit. Confessarius
iudicis & medici
personam sustinet. Trid.
Synod. sess. 14. de Penit.
c. 6. can. 9. S. Basil.
in Reg. br. q. 229. &
Conc. Later. cap. 21. &
de penit. & remis. cap.
Omnis utriusque. Qualis
Confessarius deligendus.

Confessarius quam a de-
beat esse taciturnitas.
Scot. in 4. dist. 21. q. 2.
de Penit. dist. 6. cap. Sa-
cerdos; & de penit. &
remis. cap. Omnis; ex
Conc. Later. cap. 21.

Confessarius quam a de-
beat esse taciturnitas.
Scot. in 4. dist. 21. q. 2.
de Penit. dist. 6. cap. Sa-
cerdos; & de penit. &
remis. cap. Omnis; ex
Conc. Later. cap. 21.

De his, quæ ad Con-
fessionis usum per Sacer-
dotem circa penitentem
sunt observanda.

cramenti Minister tum scientia & eruditione, tum prudentia præditus sit; iudicis enim & medici simul personam gerit. Ac quod ad primum attinet, satis constat, non vulgarem scientiam necessariam esse, quæ & peccata investigare, & ea variis peccatorum generibus, quæ gravia, quæ levia sint, pro cuiusque hominis ordine & genere judicare possit. Ut autem medicus est, summa quoque prudentia indiget. Etenim diligenter providendum est, ut & remedia ægroto adhibeantur, quæ ad illius animam sanandam, & in posterum contra morbi vim muniendam aptiora esse videantur. Ex quo poterunt fideles intelligere, cuius maximo studio curandum esse, ut eum sibi Sacerdotem deligat, quem vitæ integritas, doctrina, prudens iudicium commendat; qui & quantum in eo officio, cui præest, ponderis & momenti sit, & quæ cuique sceleris pena conveniat, & qui vel solvendi vel ligandi sint, optimè noverit.

57. Numquam quæ inter confitendum sunt audita, verbo aut signo patefacere licet.

Sed quoniam nemo est, qui non vehementer cupiat, scelera & turpitudinem suam occultari; monendi sunt fideles nihil esse, quod timeant ne ea, quæ ipsi confessione patefecerint, à Sacerdote ulli unquam indicentur, neve aliquod ex ea periculi genus sibi ullo tempore creari possit: sacræ enim sanctiones gravissimè in eos Sacerdotes animadverti voluerunt, qui peccata omnia, quæ aliquis eis confessus fuerit, perpetuo & religioso silentio compressa non tenuerint. Quare in Concilio Lateranensi magno ita legimus: *Caveat omnino Sacerdos, ne verbo, vel signo vel alio quovis modo prodatur aliquatenus peccatorem.*

58. Quæ sint præcipue observanda Sacerdoti aliorum confessiones excipienti.

Sed jam ordo rerum postulat, cum de Ministro dictum sit, ut quædam præcipua capita explicentur, quæ ad confessionis usum & tractationem non parum sunt accommodata. (1) Magna enim fidelium pars, quibus vulgò nihil longius videre solet, quam ut dies illi, qui Ecclesiastica lege confessioni præfinita sunt, effluant, tantum

(1) Magna enim fidelium pars, quibus vulgò nihil longius videri solet, quam ut dies illi effluant, tantum absunt à Christiana perfectione &c. Edit. Pat. Magna enim fidelium pars est, quibus vulgò nihil longius videri solet, quam ut dies illi: effluant: tantum absunt &c.

tum absunt à Christiana perfectione, ut vix peccatorum suorum meminerint, quæ Sacerdoti patefacienda essent; nedum cætera diligenter curent, quæ ad divinam gratiam conciliandam vim habere maximam perspicuum est. Quare cum illorum saluti omni studio succurrendum sit; hoc primum Sacerdotes in penitente diligenter observabunt, si veram peccatorum suorum contritionem habeat, certumque illi sit ac deliberatum, in posterum à peccatis abstinere. Quòd si ita animo affectum esse animadverterint, moneant & vehementer hortentur ut pro tanto & tam singulari beneficio maximas gratias Deo agat, ab eoque cælestis gratiæ præsidium petere numquam desinat, quo munitus ac tectus facillè poterit pravis cupiditatibus resistere ac repugnare.

Docendus est etiam, ut nullum patiatum esse diem quin aliquid de passionis Domini nostri mysteriis meditetur, ad eumque imitandum & summa charitate amandum ipse se excitet atque inflammet. Hac enim meditatione assequetur, ut ab omnibus dæmonis tentationibus in dies se tutiorem esse sentiat. Neque enim ulla alia est causa, cur tam citò vel leviter ab hoste impugnati, animo & viribus succumbamus, quam quòd ex cælestium rerum meditatione divini amoris ignem concipere non studemus, quo mens recreari atque erigi possit. Sin autem Sacerdos intellexerit, eum, qui velit confiteri, adeo peccata sua non dolere, ut verè contritus dicendus sit; conetur magno contritionis desiderio eum afficere, ut deinde hujus præclari doni cupiditate incensus, illud à Dei misericordia petere & efflagitare in animum inducat.

59. Quomodo se gerere debeat confessarius erga eos qui sua peccata excusant.

In primis autem reprimenda est quorundam superbia, qui scelera sua excusatione aliqua vel defendere, vel minora facere nituntur. Nam exempli causa, cum aliquis fateatur, se ira vehementiùs commotum fuisse, statim hujus perturbationis causam in alium confert, à quo priùs sibi injuriam factam esse queritur. Monendus itaque est, hoc elati animi, & hominis peccati sui magnitudinem vel despicientis, vel planè ignorantis signum esse; tum verò ejusmodi excusationis genus ad augendum potiùs, quam minuendum peccatum pertinere. Nam qui ita factum suum probare contendit, hoc videtur profiteri, se tunc patientia usurum esse, cum à nemine injuria lædatur: quo quidem nihil homine Christiano indignius esse potest. Etenim cum illius vicem dolere ma-

Monendus est confitens
peccata sua ut non excuset.
Ps. 140.

ximè debuerit, qui injuriam fecit; tamen non peccati pravitate commovetur, sed fratri irascitur; ac, cum ei præclara occasio oblata fuerit, ut Deum patientia colere & fratrem mansuetudine sua corrigere possit, salutis materiam ad perniciem suam convertit.

60. *Quomodo his consulet confessarius, qui peccata sua confiteri erubescunt, vel imparati eum adeunt.*

Perniciosior autem est illorum culpa existimanda, qui stulta quædam verecundia impediti (1), peccata confiteri non audent. His igitur hortando animos addere oportet, monendique sunt, nihil esse, quod vitia sua aperire vereantur; nullique mirum videri debere, si intelligat homines peccare; qui quidem communis est omnium moribus, & in humanam imbecillitatem propriè cadit.

Alii sunt, qui vel quod rarò (2) peccata confiteri solent, vel quod nullam curam & cogitationem in pervestigandis suis sceleribus posuerunt, nec commissa, confessione expedire, nec unde ejus officii initium ducendum sit, satis sciunt. Quos certè acrius objurgare opus est, atque imprimis docere, priusquam ad Sacerdotem aliquis adeat, omni studio curandum esse, ut peccatorum suorum contritione commoveatur; id verò præstari nullo modo posse, nisi ea reminiscendo sigillatim recognoscere studeat. Quare, si Sacerdos hujusmodi homines prorsus imparatos esse cognoverit, humanissimis verbis à se dimittet, hortabiturque, ut ad cogitanda peccata aliquod spatium sumant, ac deinde revertantur. Quod si fortè affirmaverint, se in eam rem omne studium & diligentiam suam contulisse, (quoniam Sacerdoti maximè verendum est, ne semel dimissi, ampliùs non redeant) audiendi erunt; præsertim verò si emendandæ vitæ studium aliquod præ se ferant, adducique possint, ut negligentiam suam accusent, quam se alio tempore diligenti & accurata meditatione compensaturos promittant. In quotamen magna cautio adhibenda est: si enim, audita confessione, judicaverit neque in enumerandis peccatis diligentiam, nec in detestandis dolorem poenitenti omninò defuisse, absolvi poterit; si autem utrumque in eo desiderari animadvertit; auctor illi & suasor erit, ut majorem curam, quod antea dictum est, in excutienda conscientia adhibeat; hominemque, ut blandissimè poterit, tractatum dimittet.

61.

(1) *Peccata confiteri* Edit. Patav. *peccata sua confiteri.*

(2) *Peccata confiteri* Edit. Patav. *peccata sua confiteri.*

61. *Pudori quarundam quomodo consulendum.*

Sed quoniam interdum contingit, ut mulieres alicujus sceleris in priori confessione oblitæ, iterum ad Sacerdotem non audeant redire, quòd vereantur, ne vel in suspicionem magnæ improbitatis populo veniant, vel singularis religionis laudem quarere existimentur; sæpè tùm publicè, tùm privatim docendum est, neminem tanta memoria esse, qui omnia sua facta, dicta & cogitata meminisse queat: quapropter fideles nulla re deterrendos esse, quominus ad Sacerdotem revertantur, si in memoriam alicujus criminis redierint, quod antea fuerit prætermissum. Hæc igitur, atque alia hujus generis multa in confessione à Sacerdotibus observanda erunt. Nunc ad tertiam Poenitentiae partem, quæ Satisfactio appellatur, veniendum est.

62. *Quid in genere, quidque in materia confessionis significet satisfactio.*

Primum itaque satisfactionis nomen & vis exponenda est. Hinc enim Catholicæ Ecclesiæ hostes amplam occasionem disidii & discordiæ cum maxima Christiani populi perniciè arripuerunt. Est autem Satisfactio, rei debitæ integra solutio. Nam quod satis est, ei nihil videtur deesse. Quare, cum de gratiæ reconciliatione loquimur, idem satisfacere significat, quod alteri tantum præstare; quantum irato animo ad ulciscendam injuriam satis esse possit: atque ita satisfactio nihil aliud est, quàm injuriæ alteri illatæ compensatio. Quod autem ad hunc locum pertinet, satisfactionis nomen divinarum rerum Doctores ad declarandam eam compensationem usurparunt, cum homo pro peccatis commissis Deo aliquid persolvit.

63. *Quot sint gradus ejus Satisfactionis, quæ compensationem aliquam peccati includit.*

Quo in genere quoniam multi gradus esse possunt, hinc fit, ut satisfactio variè accipiatur. Ac prima quidem & præstantissima illa est, qua, pro scelerum nostrorum ratione; etiamsi Deus summo jure nobiscum velit agere, quidquid à nobis debeatur, cumulatè persolutum est: hæc verò ejusmodi esse dicitur, quæ nobis Deum propitium & placatum reddidit: eamque uni Christo Domino acceptam ferimus, qui in cruce pretio pro peccatis nostris soluto, plenissimè Deo satisfecit. Neque enim ulla res creata tanti esse potuit, quæ nos tam gravi debito liberaret: atque, ut Sanctus Joannes testatur, *a Ipse est propitiatio pro peccatis nostris, non pro nostris autem tantum, sed etiam pro totius mundi.* Hæc igitur plena &

P 2

CU-

Quid satisfactio, ut ad poenitentiam pertinet. Vide caput Satisfactio de poenit. dist. 3. & Doct. in illud. & D. Thom. in 4. dist. 15. q. 2. art. 1. q. 1.

Satisfactionis spiritualis varii gradus, & multiplex acceptio. Vide D. Thom. in 3. p. p. 33. art. 1.

1. Joan. 2. 3. v. 1. vide item Joan. 1. 9. Ephes. 1. & 5. Heb. 11. 12. 13.

cumulata est satisfactio, scelerum omnium rationi, quæ in hoc sæculo commissa sunt, pariter æqualiterque respondens; cuius pondere hominum actiones apud Deum plurimum valent, ac sine eo nulla prorsus æstimatione dignæ haberentur. Atque huc Davidis verba videntur expectare, qui postquam secum ipse reputans illud protulisset, *a Quid retribuam Domino pro omnibus que retribuit mihi?* nihil præter hanc satisfactionem, quam calicis nomine expressit, dignum tot tantisque beneficiis invenire potuit: quare subiecit, *b Calicem salutaris accipiam, & nomen Domini invocabo.*

(1) Alterum satisfactionis genus, quæ & canonica appellatur, & certo temporis spatio definita perficitur. Quare antiquissimo Ecclesiæ usu receptum est, ut, cum penitentes à peccatis solvantur, pœna aliqua eis irrogetur; cuius pœnæ solutio, satisfactio vocari consuevit.

Eodem verò nomine quodlibet etiam pœnæ genus significatur, quam pro peccatis, non quidem à Sacerdote constitutam, sed sponte nostra susceptam atque à nobis ipsis repetitam sustinemus.

64. *Quid sit hæc satisfactio, quæ ad sacramentum pœnitentiæ pertinet.*

Verùm hæc ad pœnitentiæ, ut sacramentum est, minime pertinet; sed illa tantum Sacramenti pars censenda est, quam diximus ex præcepto Sacerdotis Deo pro peccatis dependi: hoc adjuncto, ut statutum cum animo & deliberatum habeamus, peccata in posterum omni studio vitare. Ita enim *c* nonnulli definierunt: *Satisfacere est Deo debitum honorem impendere.* Quod autem nemo debitum honorem Deo possit tribuere, nisi qui peccata omnino vitare constituat, satis apparet. *d Et satisfacere est causas peccatorum excidere, & eorum suggestioni aditum non indulgere.* In quam sententiæ alii assenserunt, satisfactionem esse purgationem, qua eluitur quicquid sordidum propter peccati maculam in anima resedit, atque à pœnis tempore definitis, quibus tenebamur, absolvimur. Quæ cum ita sint, facile erit fidelibus persuadere, quam necessarium sit, ut Pœnitentes in hoc satisfactionis studio se exercent.

65. *Non semper cum remissione pœnæ æternæ, quæ consequitur condonationem culpæ, pœna temporalis remittitur.*

Docendi enim sunt, duo esse quæ peccatum conse-

(1) Alterum satisfactiois genus, quæ &c. Ed. Pat. multò rectius Alterum satisfactionis genus est, quæ et &c.

sequuntur, maculam & pœnam. Ac quamvis semper culpa dimissa, simul etiam mortis æternæ supplicium apud Inferos constitutum condonetur; tamen non semper contingit, quemadmodum à Tridentina Synodo declaratum est, ut Dominus peccatorum reliquias, & pœnam certo tempore definitam, quæ peccatis debetur, remittat. Cujus rei perspicua sunt exempla in Sacris litteris *a* Genesis tertio capite, *b* Num. xxj & xx. & *c* aliis per multis locis: sed illud Davidis clarissimum & maximè illustre intuemur, cui etsi Nathan dixerat, *d Dominus quoque transtulit peccatum tuum, non morieris*; is tamen gravissimas pœnas ultrò subiit, Dei misericordiam his verbis dies noctesque implorans: *e Amplius lava me ab iniquitate mea, & à peccato meo munda me; quoniam iniquitatem meam ego cognosco, & peccatum meum contra me est semper.* Quibus verbis illud petitum est à Domino, ut non solum crimen, sed pœnam etiam crimini debitam condonaret, atque à peccati reliquiis purgatum in pristinum decoris & integritatis statum restitueret. Atque hæc cum summis precibus peteret, eum tamen Dominus *f* tùm filii ex adulterio suscepti, *g* tùm Absalonis, quem unice diligebat, defectione & *h* morte multavit, aliisque pœnis & calamitatibus affecit, quas illi antea intentarat. In Exodo etiam, *i* etsi Dominus Moysis precibus exoratus, populo Idololatrà pepercit, tamen minatus est, se tanti flagitii graves pœnas repetiturum esse, ipseque Moyses testatus est, fore, ut illud Dominus severissimè in tertiam & quartam usque generationem ulcisceretur. Hæc verò à Sanctis Patribus in Ecclesia Catholica semper tradita esse, ipsorum auctoritate apertissimè comprobatur.

66. *Quare non tantum indulgeat Deus homini per Sacramentum Pœnitentiæ, quantum per Baptismum.*

Verùm qua de causa factum sit, ut pœna omnis Pœnitentiæ Sacramento æquè ac Baptismo non condonetur, præclare à Sancta Tridentina Synodo explicatum est his verbis: *Divinæ justitiæ ratio exigere videtur, ut aliter à Deo in gratiam recipiantur, qui ante Baptismum per ignorantiam deliquerint; aliter verò, qui semel à peccati & dæmonis servitute liberati, & accepto Spiritus Sancti dono, k scientes templum Dei violare, & l Spiritum Sanctum contristare non formidaverint.*

Et divinam clementiam decet, ne ita nobis absque ulla Satisfactione peccata dimittantur, ut occasione accepta peccata leviora putantes, *m* veluti injurii & contumeliosi Spiritui Sancto in graviora labamur, *n* thesaurizantes nobis

Pœna æterna cum remissione culpæ semper remittitur, temporalis non item Trid. Syn. sess. 14. de Pœnit. cap. 8. can. 12. & 15.

a Gen. 3. 17.
b Num. 12. 20.
c Exod. 12. 32.
d Ps. 8. 8.
e 2. Reg. 12. 15.
f Thom. 3. p. 9. 86.
art. 4 & 5.

e Ps. 50. 4. & 5.

f 2. Reg. 10. 15. 18.
g 2. Reg. 18. 15.
h 2. Reg. 18. 14.
i Exod. 39. 31. & 32.
Amb. lib. 1. de Pœnit.
c. 16. & 2. c. 5.

Pluribus de causis omnis pœna Sacramenti Pœnitentiæ, ut in Baptismo non remittitur.

Trid. Syn. ead. sess. 14. cap. 8.

Prima ratio.

k 1. Cor. 5. 17.
l Ephes 4. 30.

Secunda ratio.

m H. b. 20. 29.
n Rom. 2. 5.

a Ps. 115. 12.

b Ibidem 13.

Trid. Syn. sess. 14. de Pœnit. cap. 8. & 9. & can. 13.

c Anselm. lib. 1. Cur Deus homo, c. 11.

d D. Aug. de Eccles. Dogm. cap. 54. & habetur de Pœnit. dist. 3. cap. & sequuntur.

iram in die iræ. Proculdubio enim magnoperè à peccato revocant, & quasi fræno quodam coercent hæ satisfactoriæ pœnæ, cautioreque & vigilantiores in posterum pœnitentes efficiunt.

Accedit, ut tamquam testificationes quædam sint doloris, quem ex commissis peccatis capimus: qua ratione Ecclesiæ fit satis, quæ nostris sceleribus graviter offensa est. Nam, ut Sanctus Augustinus ait: *a Cor contritum & humiliatum Deus non spernit. Verùm, quia plerumque dolor alterius cordis oculus est alteri, neque in aliorum notitiam per verba vel alia quæcumque signa procedit, rectè ab iis, qui Ecclesiæ præsumt, tempora Pœnitentiæ constituuntur, ut Ecclesiæ; in qua peccata ipsa remittuntur, satisfiat.*

67. *Quomodo ex pœnis nobis inflictiis alii juventur.*

Præterea Pœnitentiæ nostræ exempla alios docent, quomodo ipsi vitam instituere, & pietatem sequi debeant. Cum enim pœnas nobis pro peccatis irrogatas cæteri homines intuentur, & summam cautionem sibi in omni vita adhibendam, & mores pristinos corrigendos esse intelligunt. Quare sapientissimè illud ab Ecclesia observatum est, ut cum ab aliquo publicè flagitium commissum esset, publica etiam Pœnitentia ei indiceretur ut cæteri timore perterriti, deinceps peccata diligentius vitarent: quod etiam in occultis criminibus quæ graviora essent, interdum fieri solitum erat. Sed ut diximus, in publicis hoc perpetuum fuit, ut qui ea commiserat, antequam publicam Pœnitentiam suscepissent, non absolventur. Interim verò Pastores pro illorum salute Deum rogabant, atque ut ipsi etiam Pœnitentes idem facerent, eos hortari non desinebant. Quo in genere summa fuit Sancti Ambrosii cura & sollicitudo; cujus lacrymis fertur, quamplurimos, qui duro animo ad Pœnitentiæ Sacramentum accesserant, ita emollitos esse, ut veræ contritionis dolorem conceperint. Verùm postea tantum de veteris disciplinæ severitate remissum est, atque ita charitas refrigit, ut jam plerique ex fidelibus ad peccatorum veniam impetrandam nullum intimum animi dolorem, atque gemitum cordis necessarium putent, sed illud satis esse arbitrentur, si speciem tantum dolentis habeant.

68. *Per Pœnitentiam Christo assimilamur.*

Deinde verò hujusmodi pœnarum perpessione consequimur, ut capitis nostri Jesu Christi, *b* in quo passus est ipse & tentatus, similitudinem & imaginem geramus. *Nihil enim tam deforme videri potest, ut à Sancto Ber-*

Tertia ratio.

a Ps. 60. 19. S. Aug. Ench. cap. 10 & habetur de pœnit. dist. 1. cap. In actione, & Magi. t. in 4. sent. dist. 10.

Quarta ratio.

Publica crimina publicè expiari olim mos fuit. Vide Aug. lib. 5. de Civ. c. 26 & de vera & falsa pœnit. c. 11.

D. Amb. l. 1. de Unica Pœnit. cap. 10. quod habetur de Pœnit. d. st. 3. cap. Repesuntur.

Quinta ratio.
b Heb. 2. 18.

Bernardo dictum est, *quàm sub spinoso capite, delicatum esse membrum.* Nam teste Apostolo, *a cohæredes autem Christi sumus, si tamen compatimur; & (quod aliò loco scripsit) b si commortui, & convivemus; si sustinebimus, & conregnabimus.*

69. *Quomodo post Dei misericordiam in peccato justitiæ etiam locus sit.*

Divus etiam Bernardus duo affirmat in peccato reperiri, maculam animæ & plagam: ac turpitudinem quidem ipsam Dei misericordia tolli; verùm sanandis peccatorum plagis valdè necessariam esse eam curam, quæ in remedio Pœnitentiæ adhibetur. Quemadmodum enim, sanato vulnere, cicatrices quædam remanent, quæ & ipsæ curandæ sunt: ita in anima, culpa condonata, supersunt reliquiæ peccatorum purgandæ. Idem planè D. Chrysostomi sententia confirmat, cum ait: *Non satis est sagittam è corpore extrahi, sed plaga quoque à sagitta inflicta sananda est: sic etiam in anima, post acceptam peccati veniam, Pœnitentia curanda est plaga relicta.* Frequentissimè enim à Sancto Augustino docemur, duo hæc in Pœnitentia animadvertenda esse, Dei misericordiam & justitiam; misericordiam, qua peccata & pœnas æternas (1) illis debitas condonat, justitiam, quæ pœnis tempore definitis hominem punit.

70. *Per Pœnitentiam pœnas à Deo nobis preparatas effugimus.*

Postremò Pœnitentiæ pœna à nobis suscepta Dei animadversionem, suppliciaque in nos constituta antevertit. Ita enim docet Apostolus, cum ait: *Si nosmetipsos dijudicaremus, non utique judicemur: dum judicamur autem à Domino corripimur, ut non cum hoc mundo damnemur.* Quæ cum fidelibus explicata fuerint, vix fieri poterit, quominus ad Pœnitentiæ opera maximè excitentur.

71. *Unde nostra opera sint tum meritoria, tum etiam satisfactoria.*

Ejus autem quanta vis sit, ex eo colligitur, quòd tota à Christi Domini passionis merito pendet. A quo etiam honestis actionibus duo illa maxima bona consequimur: alterum est, ut immortalis gloriæ præmia mereamur: ita ut *d* calix etiam aquæ frigidæ, quem in ejus nomine dederimus, mercede non careat: alterum, ut pro peccatis nostris satisfaciamus.

P 4

72.

(1) *Illis debitas* sic Edit. Patav. non illi debitas, ut perperam in Rom. & Ven. antiq.

D. Bernard. serm. 5. de omnibus Sanctis.
a Rom. 8. 17.
b 2. Tim. 2. 11. 12.

D. Bernard. in serm. de Cena Domini. Vide item D. Thom. in 3. p. q. 80. art. 4. & 5.

D. Chrysost. Hom. 80. ad pop. Antioch.

S. Aug. in Psalm. 50. super illud: Ecce enim veritatem. Scot. 4. dist. 14. q. 4. litt. 1.

Duo in pœnit. animadvertenda.

c 1. Cor. 11. 31. 32.

Passionis Christi merito, opera nostra sunt meritoria & satisfactoria.

Trid. Syn. sess. 14. de Pœnit. cap. 8. can. 13. 14. & sess. 6. de justific. c. 16.

d Matth. 10. 41.
Marti 9. 40.
Merita Sanctorum quomodo etiam illis prosint. Conc. Trid. sess. 14. c. 8. Greg. inc. 9. l. 1. Reg.

72. *Christi satisfactionem & meritum nostra satisfactio non obscurat.*

Neque verò id perfectissimam & cumulativissimam Christi Domini satisfactionem obscurat, sed illud potius contra evenit, ut multò clariorem & illustriorem reddat. Eò enim copiosior Christi gratia videtur esse, quèd non solum ea nobiscum communicantur, quæ ipse solus, sed illa etiam, quæ tamquam caput in membra, suis sanctis & iustis hominibus promeruit, ac persolvit: qua ratione fieri perspicuum est, ut justæ & honestæ piorum actiones tantum ponderis & dignitatis habeant: Christus enim Dominus, tamquam *a* caput in membra & *b* vitis in palmites, gratiam suam in eos, qui sibi per charitatem conjuncti sunt, continenter (1) diffundit. Quæ quidem *c* gratia bona opera nostra semper antecedit, comitatur, & consequitur, & sine qua mereri (2) & satisfacere Deo nullo modo possumus. Atque ita fit, ut justis nihil deesse videatur, cum operibus, quæ Dei virtute efficiunt, & divinæ legi pro humana mortaliq; conditione satisfacere, & vitam æternam, quam scilicet, si Dei gratia ornati è *d* vita decesserint, consequentur, mereri possint. Nota est enim illa Salvatoris vox: *e* *Qui autem biberit ex hac aqua, quem ego dabo ei, non sitiet in æternum; sed aqua, quam ego dabo ei, fiet in eo fons aquæ salientis in vitam æternam.*

73. *Ad hoc, ut opus aliquod veram vim satisfaciendi habeat, quæ sint potissimum necessaria.*

Sed duo præcipuè in satisfactione requiruntur: primum est, ut is, qui satisfacit, justus sit, ac Dei amicus: opera enim, *f* quæ sine fide & *g* charitate fiunt, nullo modo Deo grata esse possunt: alterum, ut ejusmodi opera suscipiantur, quæ natura sua molestiam & dolorem afferant. Cum enim præteritorum scelerum compensationes sint, atque ut *S. b* Martyr Cyprian. ait, redemptrices peccatorum, omninò necesse est, ut aliquid acerbatis habeant: quamquam non semper illud consequitur, ut qui se in illis molestis actionibus exercent, doloris sensum habeant. Sæpè enim vel patienti consuetudo, vel accensa in Deum charitas efficit, ut quæ perpessu gravissima sunt, ne sentiantur quidem. Nec tamen idcirco fit, quominus ea ipsa opera satisfaciendi vim habeant: siquidem hoc proprium est filiorum Dei, ita ejus amore & pietate inflam-

(1) *Diffundit* Edit. Patav. *infundit*.

(2) *Et satisfacere*, Edit. Patav. *aut satisfacere*.

mari, ut acerbissimis laboribus cruciati, aut nihil ferè incommodi sentiant, aut omnia lætissimo animo perferant.

74. *Quot sint opera satisfactionis.*

Verum omne satisfactionis genus Pastores docebunt ad hæc tria præcipuè conferendum esse, orationem, jejunium, eleemosynam: quæ quidem tribus bonis animæ, corporis, & iis, quæ externa commoda dicuntur, quæ omnia à Deo accepimus, respondent. Nihil verò aptius & convenientius ad extirpandas omnium peccatorum radices esse potest. Nam, cum *a omne, quod est in mundo, concupiscentia carnis sit, aut concupiscentia oculorum, aut superbia vitæ*, nemo non videt, hisce tribus morbi causis totidem medicinas, priori scilicet jejunium, alteri eleemosynam, tertiæ orationem rectissime opponi. Præterea, si eos etiam, qui peccatis nostris offenduntur, spectemus, facile erit intelligere, cur ad hæc tria potissimum, omnis satisfactio referatur, hi verò sunt Deus, proximus & nos ipsi. Quare Deum oratione placamus, proximo eleemosyna satisfacimus, nos ipsos verò jejunio castigamus.

75. *Afflictiones, quæ extrinsecus hominibus immittuntur, sunt etiam satisfactoriæ.*

Sed quoniam multæ variæque ærumnæ & calamitates, dum in hac vita sumus, nos premunt; illud maxime fideles docendi sunt, eos, qui patienti animo, quidquid laboriosi & incommodi Deus immiserit, ferant, amplam satisfaciendi & merendi materiam nactos esse: qui autem inviti & repugnantes poenam hujusmodi sustineant, omni satisfactionis fructu privari, sed Dei tantum peccata justo judicio ulciscantis, animadversionem & supplicium perferre.

76. *Unus pro alio satisfacere, non autem confiteri, aut conteri potest.*

In eo verò summa Dei bonitas & clementia maximis laudibus & gratiarum actionibus prædicanda est, qui humanæ imbecillitati hoc condonavit, ut unus posset pro altero satisfacere; quod quidem hujus partis Pœnitentiæ maximè proprium est. Ut enim, quod ad contritionem & confessionem attinet, nemo pro altero dolere aut confiteri potest; ita qui divina gratia præditi sunt, alterius nomine possunt, quod Deo debetur, persolvere: quare fit, ut quodam pacto *b* alter alterius onera portare videatur. Nec verò de hoc cuiquam fidelium dubitandi locus relictus est, qui in Apostolorum Symbolo Sanctorum communionem confitemur. Nam, cum omnes eodem Baptismo abluti Christo renascamur, eorundem Sa-

a 1. Joan. 2. 16.

Conc. Trid. sess. 14. cap. 9. & can. 13.

Alex. de Ales. 4. p. q. 84. memb. 1. art. 2.
D. Thom. in 4. dist. 20. q. 1. art. 2. q. 3. De Pœnit. dist. 1. c. *Quem* pœnit.

b Galat. 6. 2.

a Ephes. 4. 15.
b Joan. 15. 4. 5. 6. 7.
Hæc ad verbum transumpta sunt ex sess. 6. cap. 16. Trid. Syn.
c Gratia Dei bona opera prævenit, consequitur & comitatur.
Conc. Aulch. can. 18. Fulg. l. 1. de Mor. c. 11. & 12.
Vitam æternam cum Dei gratia mereri possumus.
Ps. 33. & 36.
d 1. Cor. 15. 22. & 2. Cor. 3. & 18. & 1. Tim. 4. 8. & Heb. 5. 10. Justis quomodò divinæ legi satisfaciunt.
e Joan. 4. 13. 14.
Opera impiorum non sunt Deo grata, nec verè satisfactoria.
Hierem. 6.
Scott. 4. dist. 15. q. 1. lit. O. & 17. q. 1. lit. P.
Alex. de Ales. 4. p. q. 75. memb. 1. in fin.
f Rom. 14. 13.
Heb. 11. 6.
g 1. Cor. 11. 3.
Hoc Parochi docere debent, ne peccatores desperent.
h Cyp. lib. 1. ep. 3. post medium, quæ est 55. in Ordine.
Trid. Syn. sess. 4. de Pœnit. can. 12. Leo serm. 1. de jejun. 10. Menz.

cramentorum participes simus, imprimis verò ejusdem corporis & sanguinis Christi Domini cibo & potu recreemur; hoc apertissimè demonstrat, a nos omnes esse ejusdem corporis membra. Quæmodum igitur neque pes suæ tantum, sed etiam oculorum utilitatis causa munere suo fungitur; neque rursus, quod oculi videant, ad illorum propriam, sed ad communem omnium membrorum utilitatem referendum est, ita communia inter nos satisfactionis officia existimari debent.

77. *Non omnis satisfactionis virtus aliis communicari potest.*

Neque tamen id sine ulla exceptione verum est, si commoda omnia, quæ ex ea capiuntur, spectemus: nam satisfactionis opera, medicinæ etiam & curationis quædam sunt, quæ pœnitenti ad sanandos pravos animi affectus præscribuntur: quo quid multitalis fructu eos qui perse non satisfaciunt, prorsus carere, perspicuum est. Hæc igitur de tribus Pœnitentiæ partibus, contritione, confessione & satisfactione copiosè & dilucidè explicanda erunt.

78. *Illi impendenda non est absolutio, qui rem ablatam restituere non promittit.*

Sed illud imprimis à Sacerdotibus observari oportet, ut audita peccatorum confessione, antequam pœnitentem à peccatis absolvant, diligenter curent, ut si quid ille fortè de re, aut de existimatione proximi detraxerit, cujus peccati damnandus esse meritò videatur, cumulata satisfactione compenset: nemo enim absolvendus est, nisi priùs, quæ cujusque fuerint, restituere polliceatur. At quoniam multi sunt, quibus etsi prolixè polliceantur se officio satis esse facturos, tamen certum est, ac deliberatum numquam promissa exolvere; omninò ii cogendi sunt, ut restituant; sæpè illud Apostoli eis inculcandum est, ut *b Qui fur abatur, jam non furetur; magis autem laboret, operanda manibus suis quod bonum est, ut habeat unde tribuat necessitatem patienti.*

79. *Cujusmodi satisfactio Pœnitenti sit imponenda.*

In irroganda autem satisfactionis pœna, Sacerdotes nihil sibi suo arbitrato statuendum esse, sed omnia justitia, prudentia & pietate dirigenda existimabunt. Atque ut hac regula peccata metiri videantur, & pœnitentes scelerum suorum gravitatem magis agnoscant; operæ prætitium erit interdum eis significare, quæ pœnæ quibusdam delictis, ex veterum Canonum præscripto, qui Pœnitentiales vocantur, constitutæ sint. Igitur universæ satisfactionis modum, culpæ ratio temperabit. Sed ex omni satisfactionum genere maximè convenit pœnitentibus præci-

a Rom 12. 4. 5.
1 Cor. 12.
Eph. 5. 16. 4. 47.

Arist. in 2. Ethic. 1.
Alex. de Ales. 4. p. 9.
84. memb. 2. art. 2.

Alex. de Ales. 4. part.
Sum. & Theologicæ q. 86.
& alii Theologi.

b Ephes. 4. 28.

Juxta peccatorum qualitate imponenda satisfactio

Trid. syn. sess. 14 de Pœnit. cap. 8. & can. 15. & de Pœnit. dist. 3. cap. Me usuram, & alia. Veterum Canonum rigor subinde inculcandus. Vide quæ eod. cap. sect. 69. tractavimus.

Quæ satisfactio precipuè sit imponenda.

cipere, ut certis aliquot & definitis diebus orationi vacent, ac pro omnibus & præsertim pro iis, qui ex hac vita in Domino decesserunt, precibus Deo faciant. Hortari verò etiam eos oportet, ut sæpè eadem Satisfactionis opera à Sacerdote indicta, ultro suscipiant ac repetant; atque ita mores suos componant, ut iis omnibus, quæ ad Pœnitentiæ Sacramentum pertinent, diligenter absolutis tamen virtutis Pœnitentiæ studia numquam intermittant. Quòd si interdum etiam ob publicam offensionem publica Pœnitentia præscribenda fuerit, quamvis eam pœnitens refugiat ac deprecetur, non erit facilè audiendus: verum persuadere ei oportebit, ut quæ tùm sibi, tùm aliis salutaria futura sunt, libenti atque alacri animo (1) excipiat. Hæc de Pœnitentiæ Sacramento singulisque ejus partibus ita docenda erunt, ut non solùm ea fideles perfectè intelligant, sed etiam, juvante Domino, reipsa piè & religiosè præstare, animum inducant.

Publicam pœnitentiam refugienti, ac deprecanti non mox acquiescendum est. Vide sect. 67.

DE EXTREMÆ UNCTIONIS SACRAMENTO.

CAPUT VI.

1. *Quare Pastores animarum sæpiùs apud populum de Extremæ Unctionis Sacramento agere debeant.*

Cum sancta Scripturarum oracula ita doceant: *a In omnibus operibus tuis memorare novissima tua, & in æternum non peccabis*, tacitè Parochi admonentur, nullum tempus prætermittendum esse fidelem populum cohortandi, ut assidua mortis meditatione versetur. Quoniam autem Extremæ Unctionis Sacramentum non potest supremi illius diei memoriam conjunctam non habere, facilè intelligitur de eo sæpiùs agendum esse, non solùm ob eam causam, quod illarum rerum mysteria, quæ ad

Novissima sæpè meditanda: Consulatur sectio postrema 7. art. Symb. Apost. 4 Eccl. 7. 40. Deut. 32. 7.

(1) Excipiat Edit. Pat. suscipiat.